

Φόρουμ «Έξυπνα Νησιά»

Ένα βήμα προς την ωρίμανση των «Έξυπνων Νησιών»

21-22 Ιουνίου 2016, Αθήνα

Έξυπνο Νησί είναι εκείνο που δημιουργεί τις προϋποθέσεις βιώσιμης τοπικής ανάπτυξης και βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων του μέσω της προώθησης έξυπνων και ολοκληρωμένων λύσεων στη διαχείριση των υποδομών και των φυσικών του πόρων – ενέργεια, μεταφορές και κινητικότητα, απορρίμματα και υδατικοί πόροι – επενδυτικών σχημάτων και πρακτικών διακυβέρνησης που προάγουν την καινοτομία και την κοινωνική ενσωμάτωση.

Τα «Έξυπνα Νησιά» είναι μια Πρωτοβουλία που περιγράφει πώς μια νησιωτική περιοχή μπορεί να λειτουργήσει ως πεδίο τεχνολογικής, οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής καινοτομίας ανοίγοντας το δρόμο προς ένα νέο παράδειγμα βιώσιμης ανάπτυξης στο τοπικό επίπεδο.

Η **στρατηγική για τα «Έξυπνα Νησιά»** υιοθετήθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού έργου [SMILEGOV](#) προκειμένου να κατευθύνει τα Ευρωπαϊκά νησιά προς την ολοκληρωμένη διαχείριση των υποδομών και πόρων τους.

Τα Ευρωπαϊκά Νησιά πειραματίζονται εδώ και χρόνια με νέους τρόπους βιώσιμης ανάπτυξης και έχουν παράξει καλές πρακτικές, οι οποίες απαντούν σε πραγματικές προκλήσεις που ανακύπτουν σχετικά με την εισαγωγή και διαχείριση νέων τεχνολογιών, το οικονομικό μοντέλο που ακολουθεί μια κοινωνία, τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά. Ήρθε η ώρα λοιπόν για τα νησιά να ενώσουν τις δυνάμεις τους, να κεφαλαιοποιήσουν τη σημαντική εμπειρία τους και να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους, δημιουργώντας ένα κοινό χώρο για τη μεταφορά γνώσης και την αμοιβαία έμπνευση, μια κοινή πλατφόρμα δράσης.

Ως πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση προτείνουμε την καθιέρωση του Φόρουμ «Έξυπνα Νησιά» σε ετήσια βάση, το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα σε πρωτοπόρα νησιά να ανταλλάξουν γνώσεις, να μοιραστούν ιδέες και να συνδιαμορφώσουν δράσεις, έργα και πολιτικές. **Το 1^ο Φόρουμ «Έξυπνα Νησιά» θα λάβει χώρα στην Ελλάδα με στόχο να φέρει κοντά παλιούς και νέους συνοδοιπόρους από τα Ευρωπαϊκά νησιά, προκειμένου να θέσουν όλοι από κοινού τις βάσεις της Πρωτοβουλίας «Έξυπνα Νησιά».**

Στρατηγικός Στόχος του Φόρουμ

Το 1^ο Φόρουμ «Έξυπνα Νησιά» θα συγκεντρώσει εκπροσώπους της αυτοδιοίκησης και ενεργειακών, περιβαλλοντικών φορέων από νησιά της Ευρώπης, οι οποίοι θα καταθέσουν τις απόψεις τους για τα όσα χρειάζεται να γίνουν ώστε τα νησιά να καταστούν «έξυπνα». Ο όρος *έξυπνα* χρησιμοποιείται για να περιγράψει την υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης στη διαχείριση των υποδομών και φυσικών πόρων των νησιών. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη σημασία ενίσχυσης του ρόλου και των δυνατοτήτων των τοπικών αρχών των νησιών, ώστε να είναι σε θέση να εγγυώνται τη βέλτιστη χρήση των τοπικών

υποδομών και πόρων και να αξιοποιούν στο μέγιστο βαθμό τις συνέργειες μεταξύ αυτών, δημιουργώντας έτσι ένα ευνοϊκό περιβάλλον για να ευδοκιμήσουν βιώσιμες οικονομικές δραστηριότητες.

Το Φόρουμ θα είναι μια πρώτης τάξεως ευκαιρία δικτύωσης που θα επιτρέψει στους συμμετέχοντες να παρουσιάσουν διαφορετικά έργα, τα οποία αναδεικνύουν τις δυνατότητες των νησιών να φιλοξενήσουν καινοτόμες τεχνολογίες στο έδαφός τους και να υλοποιήσουν αποδοτικές και φιλικές προς το περιβάλλον πολιτικές σε βασικούς τομείς όπως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και η ενεργειακή αποδοτικότητα, η βιώσιμη κινητικότητα και οι μεταφορές, η διαχείριση υδάτινων πόρων και υποδομών, ο βιώσιμος και καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου τουρισμός, η βιώσιμη γεωργία, η γαλάζια ανάπτυξη κλπ. Ιδιαίτερα σημαντική θεωρείται η ενσωμάτωση σε όλους αυτούς τους τομείς τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας για την ενεργοποίηση της αποδοτικότερης και συμμετοχικής αξιοποίησης και διαχείρισης των σχετικών υποδομών.

Στόχος του Φόρουμ είναι να λειτουργήσει ως μια διαδικασία από τα κάτω, κατά την οποία οι τοπικές νησιωτικές αρχές και οι τοπικοί φορείς των εκπροσωπούμενων νησιών θα ορίσουν και θα εκφράσουν τη στήριξή τους στην Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά», η οποία αντλεί έμπνευση από την Πρωτοβουλία *Έξυπνες Πόλεις και Κοινότητες* της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά» αποσκοπεί στο να αναδείξει τις δυνατότητες των νησιών να συμβάλλουν στη μετάβαση της Ευρώπης σε μια οικονομία χαμηλή σε άνθρακα και στην ενίσχυση της εδαφικής της συνοχής. Επίσης οι συμμετέχοντες στο Φόρουμ θα συντάξουν από κοινού τη Διακήρυξη για τα «Έξυπνα Νησιά», στην οποία θα υπογραμμίζουν το ρόλο και τις δυνατότητες των νησιωτικών τοπικών αρχών να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν έξυπνα, βιώσιμα και ολοκληρωμένα έργα, τα οποία θα εγκαινιάσουν ένα νέο αναπτυξιακό μοντέλο στα νησιά, χαμηλό σε άνθρακα, που προκρίνει την αποδοτική αξιοποίηση των πόρων και την κοινωνική ενσωμάτωση.

Συμπερασματικά το 1^ο Φόρουμ « Έξυπνα Νησιά» θα:

1. Λειτουργήσει ως καταλύτης συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών νησιών, ενθαρρύνοντας την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την εντατική δικτύωση για την ενίσχυση των υφιστάμενων και τη δημιουργία νέων συνεργασιών.
2. Προσφέρει στα Ευρωπαϊκά νησιά την ευκαιρία να καθορίσουν από κοινού την πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά» και να επικοινωνήσουν το όραμά τους μέσω της σύνταξης της Διακήρυξης για τα «Έξυπνα Νησιά».
3. Θέσει τις βάσεις για τη διοργάνωση ενός συνεδρίου στις Βρυξέλλες το φθινόπωρο του 2016 όπου θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα του Φόρουμ. Το συνέδριο θα έχει ως στόχο να προσελκύσει το ενδιαφέρον των Ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και εμπλεκόμενων φορέων, στοχεύοντας στη διασφάλιση της στήριξής τους προς την Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά».
4. Επιτρέψει στους συμμετέχοντες να μοιραστούν τις απόψεις τους σχετικά με την ανάγκη δημιουργίας μιας πλατφόρμας που θα προωθεί τα συμφέροντα των τοπικών νησιωτικών αρχών και φορέων σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και θα διευκολύνει τις συνεργασίες για υλοποίηση έργων στα Ευρωπαϊκά νησιά.

Η Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά»

Οραματιζόμαστε η Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά» να οδηγήσει στην αξιοποίηση του εν πολλοίς ανεκμετάλλετου αν και ιδιαίτερα σημαντικού δυναμικού των νησιών να λειτουργήσουν ως υποδείγματα τεχνολογικής, κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής καινοτομίας. Η Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά» επιδιώκει να καταδείξει πως τα νησιά μπορούν να φιλοξενήσουν πιλοτικά έργα και να παράγουν γνώση σχετικά με την εφαρμογή καινοτόμων τεχνολογιών έξυπνης και αποδοτικής διαχείρισης πόρων και υποδομών, η οποία μπορεί στη συνέχεια να μεταφερθεί σε μεγάλα αστικά κέντρα, καθώς και σε ορεινές, αγροτικές και γενικά γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές της ηπειρωτικής Ευρώπης. Η Πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά» υιοθετεί την προσέγγιση της Τετραπλής Έλικας (Quadruple Helix), επιδιώκοντας να ενεργοποιήσει τη συνεργασία μεταξύ του δημόσιου τομέα, της ακαδημαϊκής κοινότητας, του ιδιωτικού τομέα και της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να διαμορφώσει μια αναπτυξιακή ατζέντα, η οποία αξιοποιεί πλήρως τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα των νησιών και προάγει την τοπική ανάπτυξη και ευημερία.

Ενδεικτικά η Πρωτοβουλία για τα «Έξυπνα Νησιά» μπορεί να περιλαμβάνει τα παρακάτω:

1. **Ανταλλαγή γνώσης:** Το Φόρουμ «Έξυπνα Νησιά» μπορεί να προσφέρει στα Ευρωπαϊκά νησιά τον αναγκαίο χώρο και χρόνο για ζωντανή ενημέρωση σχετικά με τα έξυπνα και βιώσιμα έργα, τις στρατηγικές και τα εργαλεία πολιτικής που υλοποιούν. Προτείνεται το Φόρουμ να οργανώνεται σε ετήσια βάση, κάθε φορά με ευθύνη ενός εκ των νησιωτικών φορέων που έχουν δεσμευθεί να υποστηρίζουν και να προωθούν την πρωτοβουλία «Έξυπνα Νησιά». Επίσης μια πρόταση είναι κάθε χρόνο το Φόρουμ να έχει διαφορετική θεματική, περιλαμβάνοντας εργαστήρια ανάπτυξης ικανοτήτων, κατάρτιση, κ.α.. Κατ' αυτό τον τρόπο το Φόρουμ θα συμβάλλει στην ωρίμανση της Πρωτοβουλίας «Έξυπνα Νησιά» και θα χαράξει νέους δρόμους συνεργασίας μεταξύ των νησιών.
2. **Πλατφόρμα Έργων και Πολιτικών:** Η πλατφόρμα θα μπορούσε να υποστηρίξει τις τοπικές νησιωτικές αρχές και τους φορείς στην προώθηση προς τα Ευρωπαϊκά όργανα και τους εμπλεκόμενους φορείς της ανάγκης σχεδιασμού προγραμμάτων και υλοποίησης καινοτόμων και βιώσιμων έργων στα νησιά. Η πλατφόρμα αυτή θα μπορούσε ακόμα να διεκδικήσει την παροχή στοχευμένης τεχνικής και οικονομικής βοήθειας για την ενδυνάμωση της νησιωτικής τοπικής αυτοδιοίκησης και των τοπικών φορέων, ενισχύοντας τη ικανότητά τους να σχεδιάζουν και να υλοποιούν έξυπνες και ολοκληρωμένες λύσεις διαχείρισης των υποδομών και πόρων του νησιού τους.
3. **Διακήρυξη:** Η Διακήρυξη αποτελεί βασικό στάδιο στη διαδικασία υιοθέτησης της Πρωτοβουλίας για τα «Έξυπνα Νησιά», καθώς θα δώσει τη δυνατότητα σε όσους εργάζονται στο τοπικό επίπεδο και έχουν εικόνα του πεδίου να εκφράσουν τις απόψεις και τις προσδοκίες τους για το ρόλο, τις προκλήσεις αλλά και το δυναμικό των νησιών να μετατραπούν σε τόπους – πρότυπα μιας έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία σύνταξης και υιοθέτησης της Διακήρυξης παρέχονται στο έγγραφο με τίτλο “Process Description”.

Ιστορικό

Τα νησιά βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της μάχης κατά της κλιματικής αλλαγής, καθώς είναι μεταξύ των πλέον ευάλωτων περιοχών σε παγκόσμιο επίπεδο που βιώνουν τις καταστροφικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα τοπικά οικοσυστήματα και τους βιοτικούς πόρους. Ως μια πράξη αναγνώρισης των δυνατοτήτων των νησιών να συμβάλλουν στη μετάβαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια οικονομία χαμηλή σε άνθρακα, συστάθηκε το 2011, με πρωτοβουλία των τοπικών νησιωτικών αρχών, τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την αναγνώριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το Σύμφωνο των Νησιών (ΣτΝ). Πρόκειται για μια πολιτική πρωτοβουλία που προσκαλεί τις Ευρωπαϊκές νησιωτικές τοπικές αρχές να ξεπεράσουν τους ενεργειακούς και κλιματικούς στόχους της ΕΕ για το 2020, καταρτίζοντας και υλοποιώντας νησιωτικά Σχέδια Δράσης Αειφόρου Ενέργειας στο έδαφός τους. Σε επιχειρησιακό επίπεδο το ΣτΝ οδήγησε στο σχεδιασμό και υλοποίηση δύο έργων, ISLEPACT και SMILEGOV, στο πλαίσιο των οποίων νησιωτικοί φορείς από όλη την Ευρώπη συνεργάστηκαν για την προώθηση του τοπικού βιώσιμου ενεργειακού σχεδιασμού και της υλοποίησης βιώσιμων έργων στα νησιά – εταίρους. Το ΣτΝ και τα Ευρωπαϊκά έργα που ακολούθησαν συντέλεσαν στην ωρίμανση της Πρωτοβουλίας «Εξυπνα Νησιά» και στον καθορισμό της στρατηγικής για την υλοποίησή της.

Αξιοποιώντας αυτή τη γνώση καθώς και άλλες συναφείς εμπειρίες οι συμμετέχοντες στο Φόρουμ θα έχουν την ευκαιρία να προβούν σε απολογισμό των μέχρι τώρα δράσεων, ανάλυση του παρόντος και σχεδιασμό του μέλλοντος, αρθρώνοντας το όραμά τους για το ρόλο που ίδιοι μπορούν να διαδραματίσουν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο τα επόμενα χρόνια.

Διοργανωτές

Το Δίκτυο Αειφόρων Νήσων Αιγαίου και Ιονίου – ΔΑΦΝΗ

είναι φιλοξενών οργανισμός του 1^{ου} Φόρουμ «Εξυπνα Νησιά». Το ΔΑΦΝΗ έχει μέλη 33 νησιωτικούς δήμους και 2 νησιωτικές περιφέρειες από το Αιγαίο, ενώ στη Γενική

ΔΑΦΝΗ

Συνέλευση του Ιονίου 2015 το καταστατικό του ΔΑΦΝΗ τροποποιήθηκε για να συμπεριλάβει ως πεδίο δράσης τα νησιά του Ιονίου. Στόχος του Δικτύου είναι η προώθηση καινοτόμων και βιώσιμων λύσεων στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και της κινητικότητας, των υδατικών πόρων και απορριμμάτων, του τουρισμού κ.ά. στα Ελληνικά νησιά. Το 2009 το ΔΑΦΝΗ έγινε υποστηρικτής του Συμφώνου των Δημάρχων εκ μέρους των νησιωτικών δήμων του Αιγαίου ενώ είναι ιδρυτικό μέλος του Συμφώνου των Νησιών (ΣτΝ). Εντός του ΣτΝ το ΔΑΦΝΗ παρέχει τεχνική υποστήριξη προς τους υπογράφοντες από το Αιγαίο στη διαδικασία τοπικού βιώσιμου ενεργειακού σχεδιασμού και στην ανάπτυξη έργων για τον περιορισμό των εκπομπών ΑΦΘ σε τοπικό επίπεδο. Τέλος σημειώνεται ότι το ΔΑΦΝΗ συμμετείχε ως εταίρος στο έργο ISLEPACT και ως συντονιστής στο έργο SMILEGOV.

Το Ενεργειακό Γραφείο Αιγαίου – ΕΓΑ είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός που ιδρύθηκε το 2008 ως πρωτοβουλία του Δικτύου ΔΑΦΝΗ με στόχο να παρέχει τεχνική και επιστημονική υποστήριξη στα μέλη του Δικτύου ΔΑΦΝΗ. Πρωταρχικός στόχος του ΕΓΑ είναι να λειτουργεί καταλυτικά για τη

ενεργειακό γραφείο >> αιγαίου
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΩΝ ΝΗΣΙΩΝ ΣΤΟΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

συνεργασία νησιωτικών αρχών και ιδιωτικού τομέα για την ωρίμαση και την υλοποίηση καινοτόμων και βιώσιμων έργων στα νησιά. Επιπλέον το ΕΓΑ ενθαρρύνει τη συμμετοχή των τοπικών αρχών και των πολιτικών σε επενδυτικά σχήματα (π.χ. συνεταιρισμοί) για την υλοποίηση έργων τοπικού ενδιαφέροντος, ευαισθητοποιεί τους πολίτες σχετικά με την ανάγκη υιοθέτησης περιβαλλοντικά υπεύθυνης συμπεριφοράς και εγκαθιδρύει στρατηγικές συνεργασίες για την προώθηση έξυπνων και ολοκληρωμένων λύσεων σε νησιωτικές και παράκτιες περιοχές σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Φορείς Υποστήριξης

Το Ίδρυμα Friedrich Ebert δραστηριοποιείται υπέρ μιας πολιτικής για την ελευθερία, την αλληλεγγύη και την κοινωνική δικαιοσύνη. Μέσα από ένα δίκτυο παραρτημάτων που επεκτείνεται σε όλο τον κόσμο και μέσω της συνεργασίας με εταίρους από τις χώρες όπου δραστηριοποιείται, το Ίδρυμα προωθεί τον διάλογο γύρω από κεντρικά θέματα όπως η δημοκρατία και η βιώσιμη ανάπτυξη, η ειρήνη και η ασφάλεια, η κοινωνικά συμβατή παγκοσμιοποίηση καθώς και η διεύρυνση και εμβάθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με μεγάλες κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές προκλήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, τον Μάιο του 2012 το Ίδρυμα Friedrich Ebert εγκαινίασε εκ νέου ένα παράρτημα στην Ελλάδα με σκοπό να εργαστεί για την προώθηση των Ελληνο-Γερμανικών σχέσεων, την εμβάθυνση της ευρωπαϊκής διασύνδεσης της Ελλάδας και το διάλογο μεταξύ των προοδευτικών δυνάμεων των δυο χωρών. Οι εναλλακτικές οικονομικές προτάσεις στην πολιτική λιτότητας, οι στρατηγικές για τη μείωση της ανεργίας των νέων, οι δυνατότητες προώθησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, η στήριξη της διαδικασίας εκσυγχρονισμού της πολιτικής και της διοίκησης αποτελούν μερικά από τα βασικά θέματα που μας απασχολούν στο πλαίσιο του προωθούμενου διαλόγου. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στη συνεργασία σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης.

Η Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ) είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου που εκπροσωπεί τα συμφέροντα της τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα. Η ΚΕΔΕ παρέχει τεχνική υποστήριξη στους Δήμους με στόχο την ενίσχυση των δομών τους και των συνεργασιών μεταξύ τους, καθώς και με την κεντρική κυβέρνηση.

Κεντρική Ένωση
Δήμων Ελλάδας

Η ΚΕΔΕ επίσης συμμετέχει σε Ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς που υπογραμμίζουν τη σημασία δράσης τοπικά και προωθούν την ουσιαστική υποστήριξη των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης.